

T9
2024

TESZTFORMA

A

Feladatlap magyar nyelvből és irodalomból Test z maďarského jazyka a literatúry

Testovanie 9 2024

A TESZT
KÓDJA

4224

Kedves Tanulók!

A magyar nyelv és irodalom feladatlapot kaptátok kézhez.

A feladatlap 30 feladatot és 3 kiinduló szöveget tartalmaz.

A feladatlap tartalmaz:

- 20 feladatot, amelyekben az A, B, C, D válaszok közül csak egy a helyes, amelyet ki kell választanotok,
- 10 feladatot, amelyekhez rövid választ kell alkotnotok.

Csak a válaszadó lapra helyesen felírt válaszokat értékeljük. Minden helyes választ 1 ponttal értékelünk.

Olvashatóan írjatok!

Az íráshoz kék színnel író tollat használjatok!

Összpontosítsatok a munkára, és minden feladatot figyelmesen olvassatok el!

A feladatok kidolgozására 70 perctek van.

Sok sikert kívánunk!

1. kiinduló szöveg

Kafka Margit: Diadal (részletek)

Tizennégy éves voltam, és a keresztanyám kisütötte, hogy valamiképp „ügyesednem” kell. Alányi úr, a táncmester épp akkor toborzott a mi városunkban, és névnap ajándékkul beíratott a keresztanyám. Nagyon kelletlenül fogadtam: minnek kell két órán keresztül fűzőben és szűk cipőben botorkálni, mikor otthon sok a lecke, és úgylis csúnya vagyok. Volt egypár jó arcú diák is köztük, és boldogan keringőzött velük egyre a szőke Irén, a fő-fő iskolai ellenségem, aki háromból bukott. Mulattak, szemfüleskedtek mind, én pedig idegenül és szorongva álltam köztük, és elkábított a meglepődés, hogy a társnőim a kamatszámításon túl egy más életet is éltek. A leckeórán megszoktam az elsőség büszke érzését, de itt – hogy mertem idejönni?

Hamar rájöttem, hogy meneküljek előlük, egyszerűen azt mondtam „nem táncolok”, vagy „nincs hozzá kedvem”! Nekem soha nem mondta senki, hogy a gondolatainkat közvetlenül kimondani botrányos és sértő. Később már nemigen akadt táncosom, és én órákig nyugodtan ülhettem az ablaknál.

Csak akkor vettem észre, hogy baj van, mikor már óriás hullámokban fellángolt körülöttem a gyűlölködés. Irén egyszer csak szokatlanul kedves volt hozzám, odajött az iskolában, és kacagva emlegette a rendkívüli eseményt, egy buta vizsgánál ezerszer fontosabbat – egy hét múlva meglesz a próbabál. Megértettem az egész nagy szörnyűséget, ami rám várt. E léha, víg leányok serege most bosszút áll az én provokáló iskolás tudományomért, és egyetlenegy fiú sem fog felkérni. Iszonyúan megrémültem, de otthon nem mertem szólni.

Eljött a nap, amikor néhány szalagcsokor, üde csipke fedte az alig bátorkodó, fiatal vállamat. Meglepődve láttam, hogy csinos vagyok. Mikor beléptünk a terembe, újra összesúgtak a lányok. Rázendült az első tour zenéje, mindenki táncra perdült, és a terem végéből mintha egyenest felém közeledett volna valaki, aztán a táncmesterrel egy másik és a cigánypódium közeléből is egy, és majdnem egyszerre mormolták el a nevüket. Habozva álltam fel. Nem tévedek? Hirtelen mozdulattal összecsaptam a legyezőm, kiegyenesedtem, és ujjongó megkönnyebbüléssel, biztos mosollyal végignéztem rajtuk. Szép, nagy diák volt mind a három, és biztosan tudom, hogy nem az itteniek közül valók.

– Tulajdonképpen honnét kerültek maguk ide?

A szomszéd város nevét említették. A táncmesterünk felváltva tanít ott és itt is, és az itteni próbabálra áthozta a legválogatottabb növendékeit. Alányi bácsi ajánlott a figyelmükbe, és nem is mutatta be őket másnak kívülem.

Az 1. kiinduló szöveghez a 01–07. feladat tartozik.

01. Mi igaz a történet szereplőivel kapcsolatban?

- A A főhős a történet végére összebarátkozott Irénnel.
- B A táncmester még csak nem is sejtette, mennyire tart a főhős a báltól.
- C A lányoknak volt egy, a főhős előtt rejtett, korábban nem ismert életük.
- D A lányok összesúgtak a szomszéd városbeliekkel a főhős háta mögött.

02. A novella csattanója az, hogy:

- A** a bosszú visszafelé sül el, mert csak a főhős talál táncpartnerekre.
- B** a helyiek kiközösítése ellenére a főhősnek több táncpartnere is akad.
- C** rádöbben az elbeszélő, milyen sokat is köszönhet a keresztanyjának.
- D** az elbeszélő többé nem irigyli Irén szépségét, aki kitűnt a többiek közül.

03. Melyik állítás érvényes a főhősről?

- A** A bálon szorongás lett rajta úrrá, hogy nevetségessé válik a csúnyasága miatt.
- B** A tánciskolába az édesanyja kérésére, ám kedve ellenére iratkozott be.
- C** Osztályelsőként ő korrepetálta a három tárgyból megbukott Irént.
- D** Sohasem félt kimondani azt, amit valójában magában gondolt.

04. Válaszd ki a hamis állítást!

- A** Irén kedveskedése háttérében valójában rosszindulat húzódott.
- B** A keresztanya ajándékának az volt a célja, hogy férjhez adják a főhöst.
- C** Azért közösitették ki a mesélőt, mert a többi lánytól eltérően viselkedett.
- D** A táncmester titokban segített az elbeszélőnek, hogy ne érje őt szégyen.

05. Melyik állítás igaz?

- A** A tánciskolában és a bálon a mesélő folyton csak bámult az ablakon kifelé.
- B** A bálon és a próbákon rendszeresen több férfi is felkérte az elbeszélőt.
- C** Alányi úr két, egymás mellett fekvő településen vezetett tánciskolát.
- D** Az iskolában és a próbákon is elsőprő sikert aratott a főhős.

06. Melyik alábbi Ady-versben játszik központi szerepet a tánc és a zene?

*„Sikolt a zene, tornyosul, omlik
Parfümös, boldog, forró, ifju pára
S a rózsakoszorús ifjak, leányok
Rettenve néznek egy fekete párra.”*

07. Alakítsd át az aláhúzott tagmondat igéjét feltételes módú, múlt idejű alakra, és írd le! Az ige többi jellemzőit ne változtasd meg!

2. kiinduló szöveg

Egykor vagy 25 ezer földpiramis állhatott Magyarországon...

A magyar Alföld végtelen síkságának egyhangúságát a Tiszán kívül csak a lépten-nyomon felbukkanó jókora földkupacok törik meg, melyek mindannyiunk fantáziáját megmozgatják.

A szaknyelv a török-tatár eredetű kurgán kifejezést használja a megnevezésükre, melynek jelentése sírhalom. Ezek ugyanis sírhelyek, ahol a gödörsír fölé több méter magas halmot emeltek építők. Nyilvánvalóan ilyen síremlék csak valamilyen kiemelkedő személyiségnek járt, és érdekes módon a halott egykori rangját nem a sírkamrába halmozott drágaságok, hanem a halom mérete jelképezte.

Míg régi és népies nevük korhány volt, a köznyelv ma kunhalmoknak nevezi ezeket az építményeket. Ez a kifejezés a 19. században a nyelvújítás hatására született; Horvát István (1784–1846) nyelvész-történésztől származik. A megalkotott kunhalom szó abból a tévhitből fakadt, hogy ezeket az emberkéz alkotta halmokat a betelepülő kunok hozták létre, pedig a kurgánok jóval régebbi időkből származnak. Sokukat jó fél évezreddel az egyiptomi piramisok előtt építették egy keletről érkező sztyepei népcsoport, a Jamnaja-kultúra tagjai.

A kurgánok jellemzően hegyes, kúp alakú, viszonylag magas földépítmények. Az építésük a sírgödör megásásával kezdődött. Az elhunytat alvó vagy magzati pózban helyezték itt örök nyugalomra, testét vörös okkerrel festették be. A sír fölé sokszor egész kis lakóépületet emeltek fából, és ezt be is rendezték. Ezután hordták rá a rengeteg földet.

Számos közülük az évszázadok során a mezőgazdasági művelés hatására elkopott, vagy teljesen eltűnt, vagy alig felismerhető formájú lett.

A honfoglaló magyarokról nem ismert, hogy így temetkeztek volna, de gyakran használták temetődombnak. Amikor pedig Szent István elrendelte, hogy minden tíz falunak templomot kell építenie, ezeket gyakran kurgánok tetején emelték, és az akkori szokás szerint köré temetkeztek. Számos kurgán tetején található közepkori vagy újkori eredetű feszületet is. Markáns tájlelmékként búcsújáró helyek, határjelölő dombok váltak belőlük.

A 2. kiinduló szöveghez a 08–14. feladat tartozik.

08. Melyik állítás igaz?

- A Szent István elrendelte, hogy a falvak a templomukat a kurgánok tetejére építsék.
- B Kunhalomnak csak azokat a kurgánokat nevezzük, amelyeket a kunok építettek.
- C A kurgánokba csak egy halottat temettek el.
- D Horvát István fedezte fel a kurgánokat.

09. Mit tudunk meg a Jamnaja-kultúra népéről?

- A Még a piramisok építése előtt jöttek a magyar Alföldre.
- B A keleti sztyepekről vándoroltak Egyiptomba.
- C Róluk nevezték el a kurgánokat.
- D A kunok ősei voltak.

10. Fejezd be a mondatot!

A honfoglaló magyarok számára a kurgánok

- A határokat jelöltek.
- B búcsújáró helyek voltak.
- C jelölték ki a kereszttek helyét.
- D környéke temetkezési helyszín is lehetett.

11. Mi igaz a kurgánok építéséről, építőiről?

- A Számos kurgán esetében a sír tetejére lakóépületet emeltek.
- B Azért hordtak a sírra földet, hogy azt később megművelhessék.
- C A sírgödört mélyre ásták, hogy jelezzék a halott előkelő származását.
- D Először az elhunyt kincseit ásták el, majd a halottat helyezték el magzati pózban.

12. Melyik szó bővítménye az aláhúzott kifejezés a következő mondatban?

A kurgánok jellemzően hegyes, kúp alakú, viszonylag magas földépítmények.

- A kúp
- B alakú
- C jellemzően
- D földépítmények

13. A szöveg utolsó bekezdéséből írd ki azt a szót, amelynek szinonimái a *jellegzetes*, *feltűnő*!

14. Melyik költőnk írt verset a szövegben található folyó áradásáról?

3. kiinduló szöveg

Kihalt állatok – amiknél már túl késő cselekedni

A biológiában a kihalás egy faj létének teljes megszűnését jelenti. Ez akkor következik be, ha egy faj utolsó egyede is elpusztul. A kihalás természetes, evolúciós folyamat. A környezetünk változásaihoz alkalmazkodni képtelen fajok lassan kihalnak, és átadják helyüket újabb fajoknak. Az emberi tevékenység azonban felgyorsította ezt a folyamatot. Az alábbiakban a sok közül négy, már kihalt állatot mutatunk be.

A kihalt állat neve

Erszénesfarkas

Élőhelye

Ausztrália és Tasmania fás-füves területeinek éjszakai ragadozói voltak.

A kihalás ideje

Az utolsó vadon élő erszénesfarkast 1930-ban lőtték ki. Az utolsó fogságban élő példány a hobarti állatkertben pusztult el 1936-ban.

A kipusztulás oka

Az ausztrál kontinensről való kihalásukat az ember által behurcolt dingó okozta: a két faj között versengés alakult ki az azonos zsákmányállatokért. Tasmania szigetén a birkákra veszélyt jelentő erszénesfarkasokat szervezeten vadászták. A megmaradt egyedek állatkertekbe kerültek, de fogságban nem szaporodtak.

A kihalt állat neve

Kvaggá

Élőhelye

Afrika déli részén élt.

A kihalás ideje

Az utolsó vadon élő kvaggát az 1870-es évek elején lőtték le. Az utolsó fogságban élő egyed 1883. augusztus 12-én pusztult el az amszterdami állatkertben.

A kipusztulás oka

A zebrák mintázatának rendkívüli változatossága miatt kezdetben a természettudósok nem kifejezetten tudták megkülönböztetni az egyes fajokat és alfajokat. A kvaggát bőrérért és húsáért vadászták, ennek következtében még azelőtt kihalt, hogy rájöttek volna, hogy egy különálló faj.

A kihalt állat neve

Déli gyomorköltő béka

Élőhelye

Ausztrália esőerdőkkel borított hegyvidékén élt ez a különleges békafaj. Nőtényeik saját tápcsatornájukban költötték ki petéiket.

A kihalás ideje

Az utolsó példányt 1981-ben észlelték.

A kipusztulás oka

Kihalásához főként az élőhelyén folytatott fakitermelés vezetett, ezen kívül hirtelen eltűnésük mögött betegségeket is feltételeznek.

A kihalt állat neve

Dodó

Élőhelye

A nagyméretű, röpképtelen madarak az Indiai-óceánon fekvő Mauritius szigetén éltek.

A kihalás ideje

Utolsó egyedei 1662-ben Ile d'Ambre szigetén pusztultak el az ember keze által.

A kipusztulás oka

Bár a dodók húsa kifejezetten zsíros és rágós volt, a hosszú idők óta tengereken hánykolódó hajósok levadászták őket. Könnyű prédának számítottak, hiszen nem féltek az embertől. Kihalásukhoz erdei élőhelyük ültetvényes gazdálkodássá alakítása is hozzájárult.

A 3. kiinduló szöveghez a 15–21. feladat tartozik.

15. Melyik állítás igaz csak a kvaggára?

- A Utolsó példánya állatkertben pusztult el.
- B Az afrikai kontinensen élt.
- C A húsát megették.
- D Vadásztak rá.

16. Válaszd ki a hamis állítást!

- A A déli gyomorköltő béka egyedeivel már több mint 30 éve nem találkozott senki.
- B A kvaggáról a kihalása után derült ki, hogy tulajdonképpen zebra.
- C Az erszényesfarkas utolsó példánya Hobartban élt.
- D A dodónak nem volt finom húsa.

17. Melyik információ vonatkozik az erszényesfarkasra?

- A Csak természetes körülmények között szaporodott.
- B A dingótól csak csíkos bundája különböztette meg.
- C Az ausztrál kontinensen szervezeten vadászták.
- D Sok egyede Tasmania hegyvidékén élt.

18. Fejezd be a mondatot!

A dodók

- A Ile d'Ambre szigetéről vándoroltak Mauritius szigetére.
- B az emberekkel szemben féltékenyen viselkedtek.
- C nagytestű énekesmadarak voltak.
- D erdőkben éltek.

19. Milyen toldalék kapcsolható a *dingó* szóhoz?

- A főnévi igenév képzője
- B birtokos személyjel
- C igei személyrag
- D múlt idő jele

20. Melyik állat utolsó egyede halt erőszakos halált?

21. Keresd meg a helyesírási hibát az alábbi mondatban, és írd le helyesen a kifejezést!

Az Indiai-óceáni vidékeken élő dodók és az ausztráliai élőhelyű erszényesfarkasok mára kihaltak az állatvilágból.

22. Milyen publicisztikai műfajú az idézett szöveg?

- *A kincsesláda címmel a napokban jelent meg egy mesegyűjteménye. Mit lehet tudni ezekről a mesékről? Milyen jellegzetességei vannak a mátyusföldi meséknek más mesékhez képest?*
- A meséket barátaimmal közösen gyűjtöttük elsősorban a magyarok lakta falvakban. A legtöbb mese Jókáról és Nagyfödéméről született. Ezeknek a falvaknak külön érdekessége, hogy évszázadokig a Felső-Csallóközhez tartoztak. Ennek is köszönhető, hogy Mátyusföld déli részének mese- és mondavilága rokonítható Szigetköz és Csallóköz népi hiedelmeivel. Innen az igricek és tündérek gyakorisága. A változatos boszorkánytörténetekbe egyéni szint vitt az is, hogy a Mátyusföld északi részén lakó szlovákság hiedelmeiből jó pár bekerült a vegyesen lakott települések mesekincsébe. A mátyusföldi mesék jellegzetessége még a nélkülözhetetlen cigányfolklór.
- *Az új kötet miben különbözik korábbi köteteitől: Az évig érő vadkörtefáktól vagy a Hajléktalan búzavirágtól?*
- Abban, hogy ezek nem tartalmazznak mondákat, történelmi legendákat. Ezek a mesefeldolgozások elsősorban szórakoztatni akarnak.

- A** interjú
B kritika
C riport
D hír

23. Válaszd ki az „állati állítások” közül az igazat!

- A** *A tudós macskája* egy cica és egy egér barátságáról szóló költemény.
B *A Pacsirta* egy jómódú és egy szegény fiatal tiltott szerelmét meséli el.
C *A Családi kör* bemutatja a baglyok, denevérek, békák életkörülményeit.
D *A néhai bárány* címadó hőseiből az egyik tisztviselő ködmönbélése lesz.

24. A következő „bolond történet” több művet idéz fel. A műcímek előtt található sorszámokat abban a sorrendben írd le, amilyen sorrendben a „bolond történetben” felismered őket!

Eszembe jutott a régen elvesztett édesanyám, aki egy szokatlan tárgyba rejtette el előlem az örökségemet. Igaz, népszerűségemet és hírnevemem úgysem a pénznek, hanem a verseimnek köszönhetem.

1. *Szent Péter esernyője*, 2. *Mama*, 3. *Pannónia dicsérete*

25. Írd ki az alábbi összetett mondat főmondatából a minőségjelzőt!

János akkor sem szeretett volna elmenni az őszi kirándulásra, mikor már senki nem emlékezett a szégyenteljes dologra.

26. A részlet melyik sorában található megszemélyesítés?

- A** „...Igérd meg: nem mész vissza már a Földre,
- B** velem maradsz a Neptunon örökre,
- C** csak rám tekint szkfander-ablakod,
- D** s a PIN-kódodat másnak nem adod...”

(Nádasdy Ádám: Szerelmes vers a XXII. századból)

27. Melyik alábbi mű nem a lírai műnembe sorolható?

- A** Arany János: *Toldi*
- B** Radnóti Miklós: *Nem tudhatom...*
- C** Kosztolányi Dezső: *Akarsz-e játszani?*
- D** Szabó Lőrinc: *Lóci verset ír*

28. Írd ki a mondatból azt a szót, amelyikre érvényes a következő állítás: szófaja melléknév, összeolvadás található benne, és csupa magas magánhangzóból áll.

A Lumière testvérek rájöttek arra, hogy a filmvetítés csak akkor lehetséges, ha a film szaggatottan mozog a vetítőkülső előtt, s lehetőleg kétszer annyi ideig áll, mint ameddig a következő kocka a helyére ugrik.

29. Egy irodalmi mű szereplője ezt mondta:

„Éhes vagyok. Mindig. De ma... Ma van az én napom. Mindenéből kieszem a vén Sarudyt. Lagziba vagyunk hivatalosak. A lánya megy férjhez. Biztos lesz jó húsleves, no meg töltött káposzta. Megezek belőle ötvenet. Isten engem úgy segítjen!”

Írd le a mű címét!

30. A felkínált lehetőségek közül melyik állandósult szókapcsolat jellemzi a pökhendi viselkedést?

- A** Gazda szemé hizlalja a lovat.
- B** Ha nincs ló, jó a szamár is.
- C** Magas lóról beszél vele.
- D** Adja alá a lovat.

VÉGE A TESZTNEK

Felhasznált irodalom

Kafka Margit: *Diadal*

Elérhető: <https://mek.oszk.hu/04500/04566/html/csendesv0013.html> [letöltve: 2022. 07. 20.]

Egykor vagy 25 ezer földpiramis állhatott Magyarországon...

Elérhető: <https://24.hu/tudomany/2020/07/05/kunhalom-piramis-alfold-kurgan-regeszet/> [letöltve: 2022. 07. 20.]

Kihalt állatok – amiknél már túl késő cselekedni

Elérhető: <https://xforest.hu/kihalt-allatok/> [letöltve: 2022. 07. 15.]

A szövegeket módszertani okokból módosítottuk.